

२५ . एकरूप

एक साधक असतो . बरेच वर्षे तो गुरूच्या सान्निध्यात राहतो . त्यांची प्रवचने ऐकतो . स्वतःही थोडेफार प्रवचन करतो . एक दिवस साधक गुरूला सांगतो कि बरेच वर्षे मी आपल्या आश्रमात आहे परंतु मला म्हणावी तशी मानसिक शांति मिळाली नाही . गुरू म्हणाले बरं . एक काम कर . एका फुलपात्रात पाणी घेऊन ये . गुरू पळीने भांड्यातील पाणी त्याला तीर्थ म्हणून देतात . साधक सांगतो की काहीच चव लागत नाही . मग गुरू सांगतात की एक चमचा साखर भांड्यात टाक . साधक आज्ञा पाळतो . परत गुरू एक पळी पाणी साधकाला देतात . तरी चव लागत नाही . मग गुरू पळीने ती साखर ढवळतात व परत १ पळी पाणी साधकाला देतात . साधक म्हणतो आता तीर्थ गोड लागले . गुरू म्हणतात ...

गुरू काय म्हणाले असतील ते आपण दुस-या गोष्टींतून समजून घेऊया .

३ मित्र एका गुरूचे शिष्य असतात . गुरूंची सेवा करतात . प्रवचने ऐकतात . एकदा प्रवचनानंतर ते तिथेच गुरूला सांगतात कि इतकी वर्षे झाली आपल्या सेवेत पण अपेक्षित परिणाम झालाय असे वाटत नाही . गुरू काहीएक बोलत नाहीत . गुरू प्रत्येकाला १ ग्रंथ देतात व सांगतात की आजपासून एक वर्ष माझ्या प्रवचनाला येऊ नका . हा ग्रंथच तुम्हाला मार्ग दाखविल .

बघता बघता १ वर्ष उलटते . गुरूपोषिंचा दिवस उजाडतो . तिनही शिष्य गुरूला भेटायला येतात . चेह-यावर खूप आनंदाचे भाव नसतात . गुरू विचारतात की आता सांगा तुमचे अनुभव .

पहिला शिष्य सांगतो कि मी ग्रंथ वाचला . मला खूप आवडला . ग्रंथातील सार मी लोकांना समजावले . पण मनःशांति काही पूर्णपणे मिळाली नाही .

दुसरा शिष्य सांगतो कि ग्रंथ एवढा सुबक बांधणीचा . आकर्षक असा होता . तो खराब होऊ नये म्हणून मी त्याला प्लॅस्टिक चे कव्हर घातले व एक सुंदर देव्हारा केला आणि रोज भक्तीभावाने ग्रंथाची पूजा अर्चा केली . पण ग्रंथाने काही मला मार्ग दाखविला नाही .

तिसरा शिष्य सांगतो की ग्रंथ खूपच वाचनीय आहे . संपूर्णपणे आकलन होण्यास कठीण आहे पण मला जेवढे काही ग्रंथाचे सार कळले ते मी आत्मसात केले व प्रत्यक्ष व्यवहारात अमलात आणले . मला खात्री आहे की मनःशांतिचा मार्ग मला मिळालाय . जसजसा मी जास्त जास्त अभ्यास या ग्रंथाचा करीन , मनन करीन तसा मला आणखिन मार्ग सापडेल . मी समाधानी आहे .

काय दोस्तांनो मेसेज कळला असेलच . का भलतेच प्रश्न मनात आले ? जसे त्याकाळी साखर होती का ? प्लॅस्टीक कव्हर चा शोध लागला होता का ? वगैरे .

आपल्यावर लहानपणापासून आपले पालक, नातेवाईक, मोठा भाऊ, बहिण, गुरूजन संस्कार करत असतात . काय चांगले काय वाईट ह्याचा उहापोह करतात . चांगल्या सवयी लागाव्या म्हणून झटत असतात . पण जसे आपण मोठे होतो तेव्हा ब-याच गोष्टी माहित असल्या तरी आपल्या हाताने त्या वळत नाहीत .

तुम्हाला आठवत असेल की शाळेच्या पहिल्या वर्षात शिक्षक आपल्याकडून हस्ताक्षर सुधारण्यासाठी छापलेल्या पुस्तकावर गिरवून घेत असत . असे असताना सुद्धा मोठेपणी आपले हस्ताक्षर का वाईट असते ? कधी विचार केलाय ?

या सगळ्याचे मूळ एकाच गोष्टीत आहे आणि ती म्हणजे आपण जे जे शिकतो , ऐकतो, वाचतो व जे जे आपल्याला पटते ते आपण प्रत्यक्ष व्यवहारात अंमलात आणत नाही .

उदाहरणच दयायचे तर केरकचरा रस्त्यावर टाकू नये . लहानपणापासून हे आपल्याला माहित असते पण आपण सुधारत नाही . पानपराग, धनाडाळची पाउच आपण रस्त्यावर टाकतो . मी तर कारमधून पाण्याच्या रिकाम्या बाटल्या हमरस्त्यावर टाकताना बघितले आहे . तेच कोठेही थुंकण्याचे , नाक शिंकरण्याचे .

पण हाच तरुण जेव्हा शिक्षणासाठी / नोकरीसाठी परदेशात जातो तेव्हा असे काही कृत्य करत नाही . तेव्हा तो परदेशातील शिस्त पाळतो . का ? मग आपल्या देशात का नाही ? देशाबद्दल प्रेम नाही कि कोणी शिक्षा करणार नाही याची खात्री?

ऑफिसमध्ये हाच प्रकार असतो . ट्रेनिंग दिले जाते . वेगवेगळी कामे कशी सांभाळावी ह्याचे प्रशिक्षण दिले जाते . काय करावे , काय टाळावे , काय करू नये हे समजावले जाते . पण प्रत्यक्षात त्याच त्याच चूका घडत असतात . मला वाटते की इथे अज्ञानाचा संबंध नाही . कामाबद्दल श्रद्धा नसण्याचीच शक्यता अधिक . असे असतानाही संस्थेबद्दल आस्था जिव्हाळा . नाव नको .

गीतेत कर्म , विर्कम व अर्कम ह्या संज्ञांचा उहापोह केला आहे .

कोणतेही काम करताना मन व शरीर एकरूप असेल तर कर्माचे विर्कम होते व असे केल्याने कोणताही त्रास शरीराला / मनाला होत नाही व ह्यालाच अर्कम म्हणतात .

पण प्रत्यक्ष व्यवहारात काय दिसते ? सून सासूचे गोडवे तोंडाने गाते पण मनात राग खवळून येत असतो . एखादा व्यापारी तास दोन तास पुजाअर्चा करत असतो पण मनात धंद्यात नफा / नुकसान काय होणार ह्याचा विचार असतो . भाविक देवदर्शनासाठी रांगेत उभा असतो . सारखा घडयाळ बघत असतो . त्याला देवदर्शन हवे असते व ९.० ची बडाफास्ट गाडी पण पकडायची असते . सांगा कसे शक्य आहे ?

या अशा वागणुकीमुळेच मग माणसाला मनःशांति लाभत नाही . म्हणूनच मला सांगावसे वाटते की आपण जे शिकतो ते प्रत्यक्ष व्यवहारात अंमलात आणले तर आपले जीवन अधिक समृद्ध होईल . काय करूया का प्रयत्न ?

पण नुसता प्रयत्न नको . निच्छयच करूया . **Ready!! Get set go**